جاڭا تەحنيكا قۋات ۇستەپ، تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ قورعالدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

رايونىمىزدا قازىر لاستاۋشى زاتتاردى شىعاراتىن 379 ءتۇيىندى ورىن لاستاۋشى كوزدەردى اۆتوماتتى قاداعالاۋ قۇرىلعىسىن ورناتتى جانە ينتەرنەت جەلىسىنە جالعاپ بولدى، مۇندا جاراقسىز گاز شىعاراتىن ءتۇيىندى 217 ورىن، جاراقسىز سۋ شىعاراتىن ءتۇيىندى 79 ورىن، لاس سۋدى ءبىر جاقتى ەتەتىن 83 زاۋود بار. جەر ـ جەر ينتەرنەت جەلىسىندە باقىلاۋ ـ مەڭگەرۋگە الىنعان كاسىپورىندار سانىن بىرتىندەپ كەڭەيتىپ، بارلىق ونەركاسىپتىك لاستاۋ كوزدەرىن جاپپاي باقىلاۋعا الۋدى ىلگەرىلەتۋدە.

جوعارى ءىلىم ـ تەحنيكا رايونىمىزدىڭ ەكولوگيا جاعدايىن، اۋا، سۋ، توپىراق سياقتىلاردىڭ قورشاعان ورتا ساپاسىن باقىلاۋ ـ ولشەۋگە دە پايدالانىلۋدا.

جاز ماۋسىمدارىندا ۇرىمجىدەگى اۆتوكولىكتەردىڭ اراسىندا "جەلجىمالى" كوز، ياعني جولداعى شاڭ ـ توزاڭ سالماعىن باقىلاۋ ـ ولشەۋ جۇيەسى ورناتىلعان وزگەشە ءبىر اۆتوموبيل پايدا بولادى. بۇل جۇيە جول ۇستىندەگى PM2.5 پەن PM10 قويۋلىعىن دەر كەزىندە باقىلاپ ـ ولشەپ كورسەتىپ تۇرادى، سونداي ـ اق جول بەتىندەگى شاڭ ـ توزاڭنىڭ مولشەرىن ەسەپتەپ، قاتىستى تاراۋلاردىڭ جولداعى شاڭ ـ توزاڭدى جونگە سالۋدىڭ ءىلىمي دا ۇتىمدى شاراسىن بەلگىلەپ جانە اتقارىپ، سول ارقىلى لاستانۋدى دالمە ـ ءدال جونگە سالۋ قابىلەتىن جوعارىلاتۋىنا كومەكتەسەدى.

مۇنان سىرت، اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتانى باقىلاۋ ـ ولشەۋ باس پۋنكتى جاساندى سەرىكپەن قاشىقتان باقىلاۋ ـ ولشەۋ تەحنيكالىق ءتاسىلىن قولدانىپ، بۇكىل رايوننىڭ، سونداي ـ اق ءتۇيىندى وڭىرلەردىڭ ەكولوگيالىق احۋالىن قاشىقتان باقىلاۋ ـ ولشەۋ جانە ونى جان ـ جاقتى باعالاۋدى ۇزدىكسىز ورىستەتتى؛ 16 ءتۇيىندى قالادا مەتانعا جاتپايتىن جالپى كومىر سۋتەكتەرىن ينتەرنەت جەلىسىندەگى باقىلاۋ ـ ولشەۋ جابدىعى قورشاعان ورتانىڭ اۋاسىن باقىلاۋ ـ ولشەۋ جۇيەسى مەن باقىلاۋ ـ ولشەۋ قابىلەتى قۇرىلىسىنا دەم بەردى؛ 8 ايماقتاعى، وبلىس ـ قالاداعى باقىلاۋ ـ ولشەۋ پۋنكتتەرى 37 اسپاپ ـ جابدىق جانە قوسىمشا بولشەكتەرىن ساتىپ الىپ، سۋ ورتاسىن باقىلاۋ ـ ولشەۋدى ورىستەتىپ، رايونىمىزدىڭ جەر بەتىندەگى اۋىز سۋ ساپاسىنا جالپى بەتتىك تالداۋ جاساپ، اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۋگە نەگىز قالادى.

ءتاسىلدى جاڭالاپ، ەكولوگياعا قاتىستى زاڭ اتقارۋدى يكەمدىلىكپەن ورىستەتتى

جاڭا تەحنيكا ەكولوگيالىق ورتاعا قاتىستى زاڭ اتقارۋدى باقىلاۋ ـ باسقارۋدا دا "كەرەمەتىن كورسەتىپ"، زاڭ اتقارۋ ونىمدىلىگىن جوعارىلاتتى.

كۇندەلىكتى زاڭ اتقارۋدى باقىلاۋ ـ باسقارۋدا اۆتونوميالى رايوندىق قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ باس اترەتى تۇتاس رايوننىڭ قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ قۇرىلىمىنىڭ جەلىجىمالى زاڭ اتقارۋ جۇيەسىن قۇرىپ، تۇتاس رايوننىڭ ءتۇيىندى لاستاۋ كوزدەرىنە، سونداي ـ اق باسقا دا لاستاۋ كوزدەرىنە قاتىستى "ءبىر كاسىپورىندا ءبىر ارحيۆ بولۋدى" كەمەلدەندىردى، سونىمەن بىرگە زاڭ اتقارۋشىلاردىڭ ينفورماتسيا قامباسىن قۇرىپ، جۇيەنىڭ لاستاۋشى كوزدەردى قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ باسقارۋ بويىنشا كۇندەلىكتى كەزدەيسوق تەكسەرۋ يقۋاتىنان پايدالانىپ، "ەكى كەزدەيسوق، ءبىر جاريا بولۋ" باقىلاۋ ـ باسقارۋ قىزمەتىن تىڭعىلىقتى ورىستەتىپ، كۇندەلىكتى لاستاۋشى كوزدەردى باقىلاۋ ـ باسقارۋدىڭ جالپى بارىسىن ينفورماتسيالاندىرۋدى جۇزەگە اسىردى. اۆتونوميالى رايوندىق قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ باس اترەتىنىڭ ورىنباسار تەكسەرۋشى ـ زەرتتەۋشىسى جاڭ جۇنگو 6 ـ ايدىڭ اياعىنا دەيىن تۇتاس رايوندا كۇندەلىكتى باقىلاۋ ـ باسقارۋ بويىنشا 4856 (رەت) لاستاۋشى كوز كەزدەيسوق تەكسەرىلىپ، رايونىمىزدىڭ ەكولوگيالىق ورتاسى ءونىمدى تۇردە قورعالعاندىعىن ايتتى.

قورشاعان ورتاعا قاتىستى زاڭ اتقارۋ ساندى مالىمەتتەرىنەن بىرگە پايدالانۋ تۇعىرىن قۇرۋ ارقىلى رايونىمىز جەرگىلىكتى ورىن مەن بيڭتۋاننىڭ قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ بويىنشا زاڭ اتقارۋ ساندى مالىمەتىن بىرگە پايدالانۋدى جانە بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋ، ايقاسپالى زاڭ اتقارۋ مىندەتىن شوعىرلى باسقارۋدى جۇزەگە اسىردى. سونىمەن بىرگە، بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىنداعى ءار دارەجەلى قورشاعان ورتانى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ بويىنشا زاڭ اتقارۋ كۇشتەرىن ءبىر تۇتاس ورنالاستىرۋ ارقىلى تۇتاس رايوننىڭ جۇمىس باسىندا زاڭ اتقارىپ جۇرگەن قىزمەتكەرلەردىڭ ارەكەتىن، جۇمىس ءۇستى جاعدايىن جانە ءبىر جايلى ەتۋ جوباسىن دەر كەزىندە يگەرىپ، باسقارۋشىلارعا عىلىميلانعان، دالمە ـ ءدال شەشىم قابىلداۋ ۇسىنىسىن ازىرلەدى.

مۇنان سىرت، رايونىمىز تاعى قورشاعان ورتا اكىمشىلىك زاڭ اتقارۋ دەلولارىن ىستەۋ جۇيەسىنەن پايدالانىپ، اكىمشىلىك جازا بەرىلەتىن دەلولاردى ىستەۋدىڭ ينفورماتسيالانۋىن، ارناعا ءتۇسۋىن جانە ەگجەي ـ تەگجەيلىلەنۋىن جۇزەگە اسىردى. اۆتونوميالى رايوننىڭ قورشاعان ورتاعا قاتىستى اكىمشىلىك جازا بەرىلگەن دەلولار ينفورماتسياسىن جيناقتاۋ ارقىلى دەر كەزىندە سۇراستىرۋ، ساناققا الۋ، تالداۋ جاساۋ، الدىن الا ساقتاندىرۋ، باقىلاۋ جانە باعالاۋ يقۋاتىن جۇزەگە اسىرىپ، كاسىپتىك جاقتان جەتەكشىلىك ەتۋگە جانە شەشىم قابىلداۋعا قولداۋ كورسەتتى.

بيىل جىل باسىنان بەرى، ىندەتتىڭ ىقپالىنا توتەپ بەرە وتىرىپ، رايونىمىز ەكولوگيالىق ورتاعا قاتىستى باقىلاۋ، زاڭ اتقارۋدىڭ ۇنامدى ءتىزىم ءتۇزىمىن جولعا قويىپ، ۇنامدى تىزىمگە ەنگىزىلگەن كاسىپورىندارعا قاراتا، ەكولوگيالىق ورتاعا قاتىستى زاڭ اتقارۋ تاراۋلارى ينتەرنەت جەلىسىندە باقىلاۋ، تەلەفوندا سۇراۋ، ۇلكەن ساندى مالىمەتكە تالداۋ جاساۋ سياقتى تاسىلدەرمەن جۇمىس باسىنان تىسقارى زاڭ اتقارۋ باقىلاۋ ـ باسقارۋىن ورىستەتىپ، كاسىپورىندارعا تۇسەتىن اۋىرەشىلىكتى مۇمكىندىكتىڭ بارىنشا ازايتتى.

ءىلىم ـ تەحنيكادا قامال الىپ، ەكولوگيانى باسقارۋ قابىلەتىن جوعارىلاتتى

باس شۋجي شي جىنپيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: قورشاعان ورتانى جونگە سالۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ كەرەك. كەلەلى نىسانداردا ءىلىم ـ تەحنيكادان قامال الۋدى كۇشەيتىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋعا ساياتىن كەلەلى ەكولوگيالىق ورتا ماسەلەلەرىنە ادىستەمەلىك زەرتتەۋ جۇرگىزۋ كەرەك.

تاياۋدا جاريالانعان 2019 ـ جىلعى اۆتونوميالى رايوننىڭ ءىلىم ـ تەحنيكا سىيلىعىن العان جەتىستىكتەردىڭ اراسىندا شينجياڭ قورشاعان ورتانى قورعاۋ ءىلىمي زەرتتەۋ اكادەمياسى ورىنداعان «مۇناي ـ تابيعي گاز الاپتارىنداعى مۇنايلى باتپاقتى جانە بۇرعىلاۋداعى قاتتى جاراقسىز زاتتاردى بايلىققا اينالدىرىپ زارارسىزداندىرىپ ءبىر جاقتى ەتۋ تەحنيكاسىن جالپىلاستىرۋ، سونداي ـ اق ولشەم زەرتتەۋ» نىسانى اۆتونوميالى رايوننىڭ ءىلىم ـ تەحنيكا العا باسارلىعى 2 ـ دارەجەلى سىيلىعىنا يە بولدى.

وسى نىسان جەتىستىگى مۇنايلى باتپاق جانە بۇرعىلاۋداعى قاتتى جاراقسىز زاتتاردى ءبىر جاقتى ەتۋ سىندى مۇناي الابىن اشۋداعى كونە، ءىرى، قيىن ماسەلەنى شەشىپ، شينجياڭنىڭ مۇناي الابى ورتاسىن قورعاۋدى باسقارۋىنا تەحنيكالىق تىرەك ازىرلەدى، ءتىپتى، بۇل بۇكىل ەل كولەمىندەگى مۇناي ـ تابيعي گاز الابى وڭىرلەرىنىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىن قورعاۋدا جانە باياندى دامۋىندا ۇلگىلىك ماڭىزعا يە.

ۇعىسۋىمىزشا، شينجياڭ قورشاعان ورتانى قورعاۋ ءىلىمي زەرتتەۋ اكادەمياسى ءار ءتۇرلى ءىلىمي زەرتتەۋ جەتىستىكتەرىنەن 80 نەشەسىنە قول جەتكىزىپ، 17 پاتەنت ۇقىعىن العان، جەرگىلىكتى ورىننىڭ قورشاعان ورتا ولشەمىنەن 9ىن زەرتتەپ جازعان.

ءىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ رايونىمىزدىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىن باسقارۋعا پارمەندى تەحنيكالىق تىرەك ازىرلەپ، رايونىمىزدىڭ لاستانۋدان ساقتانۋدان جانە ونى جونگە سالۋدان قامال الۋ شايقاسىن ويداعىداي جۇرگىزۋىنە تەحنيكالىق كەپىلدىك ازىرلەدى.

قورشاعان ورتا ءىلىم ـ تەحنيكاسى كوركەم شينجياڭ قۇرىلىسىنىڭ جوعارى دەڭگەيلى جوباسىن جاساۋدا دا بارعان سايىن ماڭىزدى رولىن ساۋلەلەندىرىپ وتىر. «شينجياڭ ەكولوگيانى قورعاۋ قىزىل شەگىن بەلگىلەۋ جوباسىنىڭ» جاسالۋىنان «شينجياڭ ەكولوگيالىق يقۋات وڭىرلەرىنە ءبولۋدىڭ (وزگەرىس ەنگىزىلگەن نۇسقا)» ءساتتى جاسالۋىنا، ودان ارى «شينجياڭ قورشاعان ورتانى قورعاۋ جوباسىنىڭ (2018 ـــ 2022 ـ جىل)»، «شينجياڭ كوك اسپاندى قورعاۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە قول جەتكىزۋدىڭ 3 جىلدىق ارەكەت جوسپارىنىڭ (2018 ـــ 2020 ـ جىل)»، «اۆتونوميالى رايوننىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى جاپپاي كۇشەيتىپ، لاستانۋدان ساقتانۋدان جانە ونى جونگە سالۋدان قامال الۋ شايقاسىن باتىل ويداعىداي جۇرگىزۋدىڭ اتقارۋ جوباسىنىڭ» جاسالۋىنا دەيىن... سوڭعى جىلدارى رايونىمىز جاڭالىق اشۋ تۇعىرى قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، قول جەتكەن ءىلىمي زەرتتەۋ جەتىستىكتەرى مەن وزىق تەحنيكالىق تاسىلدەردەن تولىق پايدالانىپ، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ قىزمەتىنىڭ جەتەكشى سيپاتتى، تۇعىرنامالىق حۇجاتتارىنىڭ شىعارىلىپ اتقارىلۋىنا پارمەندى تىرەك ازىرلەدى.

قازىر رايونىمىزدا تەك شينجياڭ قورشاعان ورتانى قورعاۋ ءىلىمي زەرتتەۋ اكادەمياسىنىڭ وزىندە 52 زەرتتەۋ نىسانى بار، بۇل نىسانداردىڭ زەرتتەۋ مازمۇندارى اتموسفەرا ورتاسىن باسقارۋدىڭ ەكونوميكالىق تاسىلدەرى مەن كاسىپ سالاسى ساياساتىن زەرتتەۋ، وت ەلەكتر كاسىبىندەگى كۇكىرتسىزدەندىرىلگەن جاراقسىز سۋ شىعارماۋ تەحنيكاسى جانە ودان ۇلگى كورسەتۋ، مۇناي الابىنداعى مۇنايلى باتپاقتى ءبىر تۇلعالاندىرىپ جونگە سالۋ جانە جان ـ جاقتى پايدالانۋ تەحنيكاسىن زەرتتەۋ، سونداي ـ اق كاسىپ سالالاندىرۋ، رايونىمىزدىڭ "14 ـ بەسجىلدىق" ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ جوباسىن زەرتتەۋ سياقتىلارعا سايادى. وسى ءىلىم ـ تەحنيكا نىساندارىن زەرتتەۋدىڭ شينجياڭنىڭ لاستانۋدان ساقتانۋدان جانە ونى جونگە سالۋدان قامال الۋ شايقاسىن ويداعىداي جۇرگىزۋىنىڭ ۇتىمدى تاسىلىنە اينالاتىندىعى ءشۇباسىز.

(باسى 1 ـ بەتتە)

جەتەكشىلىك ەتۋدى ۇدايىلاندىرا ويداعىداي يگەردى. كەدەي قىستاقتاردىڭ ءبىرىنشى شۋجيلەرىنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ كۇرەسى سياقتىلاردى وتكىزىپ، جاڭادان تاڭداپ جىبەرىلگەن قىستاقتا تۇراتىن كادرلار مەن جاڭادان مىندەتكە تاعايىندالعان اۋىل ـ قىستاق كادرلارىن باۋلۋ تەبىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، نەگىزگى ساتىنىڭ قىزمەت قابىلەتىن جوعارىلاتتى.

سونىمەن بىرگە، تۇتاس رايون ءتۇيىندى وڭىرلەر مەن ءتۇيىندى ماسەلەلەردى ءجىتى قاداعالاپ، ولقىلىقتاردى تولىقتاۋدى، ءالسىز تۇستاردى كۇشەيتۋدى تەزدەتىپ، شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان اۋداندارداعى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ نىساناننان 1538ءىن اتقارىپ، جالپى 18 ميلليارد يۋاننان استام قارجى قوسۋدى جوسپارلادى. 22 اۋىر كەدەي اۋداننىڭ 207 اۋىل، قىستاعىندا قارجى قوسىپ سالىنعان باقىت اۋىلدارى بۇكىلدەي اياقتاپ، ەرەكشە قيىنشىلىعى بار قاۋىمنىڭ تۇرمىسىنا قارايلاسۋ ماسەلەسىن شەشتى؛ تۇتاس رايوندا ارحيۆ تۇرعىزىلىپ، كارتوچكالاندىرىلعان كەدەي وتباسىلارىنىڭ تۇرعىن ءۇي حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۋدى ساراپتاۋ قىزمەتى تۇگەلدەي ورىندالىپ، كەدەي حالىقتىڭ اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگى ماسەلەسىن جالپى بەتتىك شەشتى؛ وقۋدان قول ءۇزۋدى تىيعىزۋ، وقۋدى قامتاماسىز ەتۋ ارناۋلى ارەكەتىنىڭ جەتىستىگى اناعۇرلىم بەكەمدەلىپ، نەگىزگى ەمدەۋ قامسىزداندىرۋى، سالماقتى اۋرۋلار قامسىزداندىرۋى، ەمدەۋ، قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋ مەن تولىقتامالى ەمدەۋ قامسىزداندىرۋى كەدەي حالىقتى جاپپاي قامتىپ، كوپ ءتۇرلى شارالاردى قاتار قولدانىپ، اۋرۋ سەبەبىنەن كەدەيلەسۋدىڭ، قايتا كەدەيلەسۋدىڭ الدىن الدى.

باسقا كاسىپ سالاسىنا ويستىرىپ جۇمىستاندىرۋ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ جەتىستىگىن بەكەمدەۋدىڭ ماڭىزدى تۇتقاسى. بيىل جىل باسىنان بەرى، تۇتاس رايون باسقا كاسىپ سالاسىنا ويستىرىپ جۇمىستاندىرۋ جانە ەڭ تومەنگى شەكتەن تۇسىرمەي قامتاماسىزداندىرۋ قىزمەتىن ءتۇيىندى تۇردە ويداعىداي يگەرىپ، 1089 حالىقتىق كاسىپورىن مەن قوعامدىق ءۇيىم شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان قىستاقتاردى جۇپ قۇراپ كومەكتەسىپ ـ سۇيەمەلدەدى. 7 ـ ايدىڭ سوڭىنا دەيىن، شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان 10 اۋداندا ورنىقتى جۇمىستانعان كەدەي حالىقتىڭ سانى بىلتىرعى تۇتاس جىلدا جۇمىستانعانداردىڭ سانىنان استى. تۇتاس رايون ەڭ تومەنگى تۇرمىسى قامتاماسىز ەتىلەتىندەرگە، ەرەكشە قيىنشىلىعى بارلارعا قاراتىلعان قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋ، باعىپ ـ قاعۋ، ۋاقىتشا قۇتقارۋ ـ كومەكتەسۋ سياقتى كەشەندى قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ ساياساتىن اناعۇرلىم ناقتى، ەگجەي ـ تەگجەيلى تياناقتاندىرىپ، قامتاماسىز ەتۋگە تيىستىلەردىڭ بارلىعىن قامتاماسىز ەتتى.

زەيىن ـ زەردەنى، كۇش ـ قۋاتتى شوعىرلاندىرىپ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىل قول جەتكىزۋدىڭ بىرىككەن كۇشىن جىلدام قالىپتاستىردى. بيىل جىل باسىنان بەرى، شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان اۋداندارعا باعىتتالعان كومەكتەسەتىن 7 ولكە، قالا 3 ميلليارد 385 ميلليون يۋان كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قارجىسىن سالىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ نىسانىنان 232سىن اتقارىپ، شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان اۋداندارداعى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ مىندەتىن دەر كەزىندە جوعارى ساپامەن ورىنداۋىنا پارمەندى قولداۋ كورسەتتى. تۇتاس رايون تۇتىنۋ ارقىلى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ارەكەتىن ءورتىس ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ەرەكشە ونىمدەرىن ساتۋ قيىنعا سوعۋ ماسەلەسىن كوپ ءتۇرلى ارنالارمەن شەشتى، شايقاس باسى ـ قاسىندا قاداعالانعان اۋداندار كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ونىمدەرىنەن 425ءىن تۇراقتاندىردى، تۇتىنۋ ارقىلى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سوماسى ءبىر ميلليارد 212 ميلليون يۋان بولدى، بۇل شارۋالاردىڭ كىرىستى ورنىقتى تۇردە ارتتىرۋ نەگىزىن بەكەمدەدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بۇقاراسىنىڭ ءومىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەن دەنساۋلىعىن ءارقانداي بوداۋ بەرۋدەن تايسالماي قورعاپ، اناعۇرلىم ەگجەي ـ تەگجەيلى، اناعۇرلىم ناقتى قىزمەت شارالارى ارقىلى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدەن قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىل قول جەتكىزۋ كەرەك.

ءلي پىڭشين "حابارلاندىرۋ شىعارماۋ، قۇلاققاعىس ەتپەۋ، مالىمەت تىڭداماۋ، جولسەرىك ەرتپەۋ جانە كۇتىپ الۋعا قاراماۋ، نەگىزگى ساتىعا، جۇمىس باسىنا تۋرا بارۋ" فورماسىمەن، ىلگەرىندى ـ كەيىندى تۇرعىندار شاعىن اۋماعىنداعى نۋكلەين قىشقىلىنان ۇلگى الۋ تۇيىنىنە، شۇعىل مەديتسينالىق باقىلاۋ تۇيىندەرىنە، نۋكلەين قىشقىلىن تەكسەرۋ قۇرىلىمدارىنا، جوعارى مەكتەپتەر مەن ورتا تەحنيكۋمدارعا بارىپ، نۋكلەين قىشقىلىن تەكسەرىپ ەكشەۋ، الەۋمەتتىك اۋماقتى باسقارۋ، قورشاعان ورتانى زارارسىزداندىرۋ، كۇشتەردى ءبىر تۇتاس جوسپارلاۋ، ينفورماتسيالاردان ورتاق پايدالانۋ، قىزمەت وتەۋمەن قامتاماسىزداندىرۋ سياقتى جاعدايلاردى ۇعىستى.

ءلي پىڭشين مىنانى اتاپ كورسەتتى: قازىر ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ جاعدايى ءالى دە قاتاڭ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ مىندەتى توتەنشە جاۋاپتى، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ ەڭ ماڭىزدى قامال الۋ كەزەڭىندە تۇر. "ءتورت ەرتە بولۋدى" قاتاڭ تياناقتاندىرىپ، بىرلەسىپ ساقتانۋ، بىرلەسىپ تىزگىندەۋگە تاباندى بولىپ، ارنايى كۇشتەر مەن بۇقارالىق كۇشتەردى ۇشتاستىرىپ، ساياسي جاۋاپكەرشىلىكتى قاتايتىپ، ناقتىلاندىرىپ، "ءتورت جاقتىڭ" جاۋاپكەرشىلىگىن جاپپاي تياناقتاندىرىپ، تۇتاس بارىس ءاربىر بۋىندار بويىنشا ساقتاۋلاردى بەتەپ، ولقىلىقتاردى تولىقتاپ، ءالسىز تۇستاردى كۇشەيتۋ كەرەك. شەگە قاعۋ رۋحىن ساۋلەلەندىرىپ، اسا ىجداعاتتىلىقپەن ىستەپ، ءتۇيىندى بۋىنداردى، ءتۇيىندى ورىنداردى، ءتۇيىندى وڭىرلەردى، ءتۇيىندى ادامداردى قاداعالاپ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ وتكەلىن الدىمەن جىلجىتىپ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن ەگجەي ـ تەگجەيلىلەندىرىپ، ءتۇيىلىستىرۋدىڭ تىعىز بولۋىن، جاۋاپكەرشىلىكتىڭ سوڭىنا دەيىن بولۋىن، سايكەستىڭ پارمەندى بولۋىن، شارالاردىڭ تىڭعىلىقتى بولۋىن ورىنداۋ كەرەك.

ءلي پىڭشين مىنانى باسا دارىپتەدى: نۋكلەين قىشقىلىن تەكسەرىپ ەكشەۋ ـــ قامال الۋ شايقاسىندا جەڭىسكە قول جەتكىزۋدىڭ تەتىگى، تيتتەي دە بوساڭسۋعا جانە ۇقىپسىزدىق ىستەۋگە بولمايدى. تەكسەرۋ مىندەتى مەن تەكسەرۋ قابىلەتىنىڭ ءوزارا سايكەستى بولۋىنا تاباندى بولىپ، تەكسەرۋ قۇرىلىمىن باسقارۋدى كۇشەيتىپ، ۇلگى جيناۋدى، ساقتاۋ مەن تاسىمالداۋدى، ناتيجەسىن جولداۋدى ونان ارى ساپالاندىرىپ جانە ارناعا ءتۇسىرىپ، تەكسەرۋ ساپاسى مەن ونىمدىلىگىن شىن مانىندە جوعارىلاتۋ كەرەك. نۋكلەين قىشقىلىن تەكسەرۋدە بولىمدى بولعانداردى جالپى بارىستا جابىق باسقارۋدى كۇشەيتىپ، "بولىمدى بولعان زامان اپارۋ"، "بولىمدى بولادى ەكەن، ءسوز جوق، جەتكىزۋدى" ورىنداپ، ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ، جاقىن جۇعىسقانداردى اۋاشالاۋ، قورشاعان ورتانى زارارسىزداندىرۋ سياقتى قىزمەتتەردى سايكەستى ويداعىداي ورىستەتۋ كەرەك. شۇعىل مەديتسينالىق باقىلاۋ تۇيىندەرىنىڭ، ءتۇيىندى الەۋمەتتىك اۋماقتاردىڭ (شاعىن اۋماقتاردىڭ) ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن قاتاڭ، ەگجەي ـ تەگجەيلى تياناقتاندىرىپ، سالاماتتىقتى ارالاپ تەكسەرۋ مەن تەمپەراتۋرانى باقىلاۋ ـ ولشەۋدى كۇشەيتىپ، ساپالى قىزمەت وتەۋمەن قامتاماسىزداندىرۋدى ويداعىداي ىستەپ، ايقاسپالى جۇعىمدالۋدان، ەكىنشى رەت تارالۋدان قاتاڭ ساقتانۋ كەرەك. قىزۋ امبۋلاتورياسىن جۇيەلى ورنالاستىرۋدى ويداعىداي يگەرىپ، الدىن الا تەكسەرۋدى، ءبولىپ دياگنوز قويۋدى كۇشەيتىپ، "قاراۋىلدىڭ" سەزگىرلىگىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

ءلي پىڭشين مىنانى تالاپ ەتتى: رايوندىق، اۋداندىق پارتكومداردىڭ تۇلعالىق جاۋاپكەرشىلىگىن، رايوندىق، اۋداندىق پارتكوم شۋجيلەرىنىڭ ءبىرىنشى جاۋاپتى ادامدىق جاۋاپكەرشىلىگىن، جاۋاپتى باسشىلاردىڭ تىكەلەي جاۋاپكەرشىلىگىن، ورىنداردىڭ تۇلعالىق جاۋاپكەرشىلىگىن، سالالاردىڭ، تاراۋلاردىڭ باسقارۋ جاۋاپكەرشىلىگىن، وتباسى مەن جەكە ادامنىڭ وزىندىك ساقتانۋ ـ قورعانۋ جاۋاپكەرشىلىگىن قاتاڭ تياناقتاندىرۋ كەرەك. نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمدارىنىڭ جاۋىنگەر قامالدىق رولى مەن پارتيالى كادرلاردىڭ اۋانگاردتىق، ۇلگىلىك رولىن ويداعىداي ساۋلەلەندىرىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىن بەلسەنە سايكەسۋگە، قىزۋ ىنتامەن ات سالىسۋعا ۇيىمداستىرىپ، جۇمىلدىرىپ، نەگىزگى ساتىنىڭ شەبىن مىقتى ۇستاۋ كەرەك.

ءلي پىڭشين مىنانى باسا دارىپتەدى: ەمدەۋ قىزمەتكەرلەرى ـــ جاڭا داۋىردەگى ەڭ سۇيكىتى ادامدار، كوڭىل ءبولىپ، قامقورلىق جاساۋ، قىزمەت وتەۋمەن قامتاماسىزداندىرۋ قىزمەتىن ايرىقشا شوگەلدىكپەن ويداعىداي ىستەۋ كەرەك. ىندەتپەن شايقاستىڭ ءبىرىنشى شەبىندە تاپجىلماي ىستەپ جاتقان ەمدەۋ قىزمەتكەرلەرى، ءار دارەجەلى كادرلار جەكە باسىندىق ساقتانۋ ـ قورعانۋدى ويداعىداي ىستەۋى، ىستىق وتۋدەن ساقتانۋعا كوڭىل ءبولۋى، جالىنداعان جاۋىنگەرلىك بەينەنى باستان ـ اياق ساقتاپ، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدىڭ شارالارىن بۇلجىتپاستان ويداعىداي تياناقتاندىرىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ءومىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەن دەنساۋلىعىن شىن مانىندە ويداعىداي قورعاۋ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم پارتيا مەكتەبى شي جىنپيڭنىڭ جاڭا ءداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن زەرتتەۋ ورتالىعىنىڭ دوتسەنتى جۇ شياڭچىن بىلاي دەدى: مەملەكەتتىك دەڭگەيدە اناعۇرلىم پارمەندى شارا بەلگىلەپ، اتقارىپ، بۇكىل قوعامنىڭ استىق ىسىراپشىلدىعىن تيۋ قىزمەتىن ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتۋ؛ قوعامدىق دەڭگەيدە ىسىراپشىلدىقتى نامىس، ۇنەمشىلدىكتى داڭق سانايتىن تاماشا رايىدى دارىپتەۋ؛ جەكە ادامدار دەڭگەيىندە ۇگىت ـ تاربيەنى كۇشەيتىپ، بارلىق ادام ۇقىپتى، ۇنەمشىل بولاتىن تاماشا اس ـ سۋ داعدىسىن ورناتۋ كەرەك. پارتيالى باسشى كادرلار الدىمەن ۇلگى كورسەتىپ، "اس اسىرماۋ ارەكەتىن" باستاماشىلدىقپەن ورىستەتىپ، ۇنەمشىلدىك ۇستانىمىن جۇرت جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالاتۋى كەرەك.

رايونىمىزداعى ءار دارەجەلى پارتيا، ۇكىمەت ورگاندارىنىڭ اسحانالارىندا كادرلار مەن جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەر وركەنيەتتى داستارقان ـ "اس اسىرماۋ ارەكەتىنە" بەلسەنە ات سالىستى. باي اۋداندىق پارتكوم ۇگىت ءبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى، وركەنيەت كەڭسەسىنىڭ مەڭگەرۋشىسى تۇرسۇناي اركىن بىلاي دەدى: ءبىز ۇگىت ـ تاربيەنى ىشكەرىلەي كۇشەيتىپ، ۇقىپتى دا ۇنەمشىل بولۋ تاڭداۋلى ءداستۇرىن زور كۇشپەن ساۋلەلەندىرىپ، ۇقىپتى دا ۇنەمشىل بولۋدى ءبىر ءتۇرلى سانالى ۇستانىمعا، تۇرمىس تاسىلىنە اينالدىرۋىمىز كەرەك.

باس شۋجي شي جىنپيڭ اس ـ سۋ ىسىراپشىلدىق ارەكەتىن تيۋ كەرەكتىگىن تالاي رەت باسا دارىپتەدى ءارى وقۋشىلاردا ۇقىپتى دا ۇنەمشىل بولاتىن تاماشا مورال جەتىلدىرۋ سياقتىلار جونىندە ايقىن تالاپتاردى العا قويدى.

ۇنەمشىلدىك قولدانۋ ءۇشىن "اس ـ سۋداعى شىرىكتەسۋدى" تەجەۋ كەرەك. "ءبىز ورتالىقتىڭ 8 ءتۇرلى بەلگىلەمەسى مەن ونى اتقارۋدىڭ ەگجەي ـ تەگجەيلى ەرەجەسىن قاتاڭ تياناقتاندىرىپ، استا ـ توك داستارقان جايۋ، بەيبەرەكەت ىسىراپشىلدىق ىستەۋ جانە ەرەجەگە قايشى ءىشىپ ـ جەۋ سياقتى كورنەكتى ماسەلەلەردى قاتاڭ تەكسەرىپ ءبىر جاقتى ەتىپ، 'ءتورت بۇرىس ستيلدىڭ' قايتا بەلەڭ بەرۋىنەن باتىل ساقتانامىز"، ـ دەدى مارالباسى اۋداندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ءتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ شۋجيى، باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى ءلي شۋاڭچياڭ.

شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۋەسى ارتقى شەپ باسقارماسىنىڭ باستىعى ۋاڭ ۋي ـ ۋي بىلاي دەدى: مەكتەپ "وركەنيەتتى داستارقان"، "اس اسىرماۋ ارەكەتى" سياقتى ۇگىت ـ تاربيەنى كۇشەيتىپ، باقىلاۋ ورنىن قۇرىپ، وقىتۋشى ـ وقۋشىلاردى مادەنيەتتى تاماقتانۋعا جەتەكتەپ، ۇنەمشىلدىكتىڭ اۋىزدا ايتىلۋدان ارەكەتتە ايگىلەنۋىنە مۇمكىندىك جاسايدى.

قۇلجا قالاسى چيڭنان چۇنتيان شاعىن اۋماعىنىڭ تۇرعىنى گۇلپيا سىدىق بىلاي دەدى: اس ـ سۋ ىسىراپشىلدىق ارەكەتىن تيۋ ءۇشىن، ءتۇزىمدىك شەكتەۋ قاجەت بولىپ قانا قالماستان، وتباسىنىڭ سالت ءداستۇرى ەتىپ جالعاستىرۋ مۇنان دا قاجەتتى. اتا ـ انا رەتىندە، ءبىز بالالارعا جاقسى ۇلگى بولىپ، داستارقانداعى ءار ءتۇيىر ءداندى قاستەرلەپ، ۇنەمشىلدىكتى تاماشا وتباسى سالتىنىڭ ءبىر بولىگىنە اينالدىرۋىمىز كەرەك.

(ءتىلشى ءلي ياڭ، قاتىناسقان ءتىلشىلەر ليۋ ي، فان حوڭي، جاڭ يانفاڭ، جاۋ جيۇن، جاۋ شيا، حي حوڭۋي، ميهرگۇل عوپۇر)